

Potilaiden kuntoutuminen – monialainen ammattirajat ylittävä yhteistyö

Minna Stolt

Professori (ma.), TtT, jalkaterapeutti (AMK)

Hoitotieteen laitos, Turun yliopisto

Satakunnan hyvinvointialue

16.4.2024 Pori: Satakunnan V hoitotieteen symposium

– hoitotieteellinen tutkimus uudistuvissa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteissa

Esityksen sisältö

- Käsitteistä
- Kuntoutuksen tarve maailmanlaajuisesti
- Alaraajaterveys kuntoutumisen este tai edellytys
- Tulevaisuus

Kuntoutuminen ja kuntoutus

- ***Kuntoutuminen*** voi tulla ajankohtaiseksi kenelle tahansa, jolla on tarvetta lisätä tai ylläpitää toimintakykyä.
  - Tavoitteellinen prosessi
  - Yksilön voimavarat
- ***Kuntoutus*** on kokonaisuus, joka sisältää terapiapalveluita ja tukimuotoja.

Kuntoutuminen

- Prosessi, jossa henkilön toimintakyky kohenee hänen oman toimintansa tai kuntoutuksen seurauksena
- Yksilölähtöinen
- Aktiivinen prosessi
- Tuki

Kuntoutumisessa kuntoutuja on aina keskeisessä ja aktiivisessa roolissa. Kuntoutuja määrittelee itselleen merkitykselliset ja realistiset tavoitteet, joiden saavuttamiseksi välttämättömät toimenpiteet suunnitellaan asiantuntijoiden tai ammattihenkilöiden kanssa. Kuntoutuja toteuttaa näitä toimenpiteitä suurelta osin itsenäisesti tai lähiympäristön, kuten työpaikan, tuella. Kuntoutuksen palveluntuottajan tehtävänä on tukea kuntoutujaa tässä prosessissa.

Lähde: Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanasto (TEM ja STM, 2020)

Kuntoutus

- Kuntoutus edistää kuntoutujan toiminta- ja työkykyä, voimavaroja, itsenäistä elämää, työllistyvyyttä ja sosiaalista osallistumista läheiset huomioiden.
  - Ammattilaiset ovat kuntoutumisen tukena.
    - Terapiapalveluiden ja tukimuotojen tarve arvioidaan yksilöllisesti.
- Kuntoutus- ja kuntoutumisprosessin tulee olla saumaton.
  - Kuntoutustarpeen tunnistaminen, arviointi, suunnittelu, toteutus, seuranta ja arviointi
- Monialainen ja moniammatillinen yhteistyö

Kuntoutuksen tarve maailmanlaajuisesti

> [Lancet](#). 2021 Dec 19;396(10267):2006-2017. doi: 10.1016/S0140-6736(20)32340-0. Epub 2020 Dec 1.

Global estimates of the need for rehabilitation based on the Global Burden of Disease study 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019

Alarcos Cieza¹, Kate Causey², Kaloyan Kamenov³, Sarah Wulf Hanson², Somnath Chatterji⁴, Theo Vos²

> [Lancet](#). 2021 Dec 19;396(10267):2006-2017. doi: 10.1016/S0140-6736(20)32340-0. Epub 2020 Dec 1.

Global estimates of the need for rehabilitation based on the Global Burden of Disease study 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019

Alarcos Cieza¹, Kate Causey², Kaloyan Kamenov³, Sarah Wulf Hanson², Somnath Chatterji⁴, Theo Vos²

➤ 2,41 miljardia ihmistä hyötyisi kuntoutuspalveluista.

> [Lancet](#). 2021 Dec 19;396(10267):2006-2017. doi: 10.1016/S0140-6736(20)32340-0. Epub 2020 Dec 1.

Global estimates of the need for rehabilitation based on the Global Burden of Disease study 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019

Alarcos Cieza¹, Kate Causey², Kaloyan Kamenov³, Sarah Wulf Hanson², Somnath Chatterji⁴, Theo Vos²

- 2,41 miljardia ihmistä hyötyisi kuntoutuspalveluista.
- Joka kolmas ihminen maapallolla tulee tarvitsemaan kuntoutuspalveluja jossain kohden elämänsä sairauden tai vamman takia.

> [Lancet](#). 2021 Dec 19;396(10267):2006-2017. doi: 10.1016/S0140-6736(20)32340-0. Epub 2020 Dec 1.

Global estimates of the need for rehabilitation based on the Global Burden of Disease study 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019

Alarcos Cieza ¹, Kate Causey ², Kaloyan Kamenov ³, Sarah Wulf Hanson ², Somnath Chatterji ⁴, Theo Vos ²

- 2,41 miljardia ihmistä hyötyisi kuntoutuspalveluista.
- Joka kolmas ihminen maapallolla tulee tarvitsemaan kuntoutuspalveluja jossain kohden elämänsä sairauden tai vamman takia.
- Merkittävin kuntoutustarvetta lisäävä sairaus: tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet (TULE-vaivat)
  - Erityisesti lapsilla ja aikuisilla
  - Alaselän kiputilat

Global estimates of the need for rehabilitation based on the Global Burden of Disease study 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019

Alarcos Cleza ¹, Kate Causey ², Kaloyan Kamenov ³, Sarah Wulf Hanson ², Somnath Chatterji ⁴, Theo Vos ²

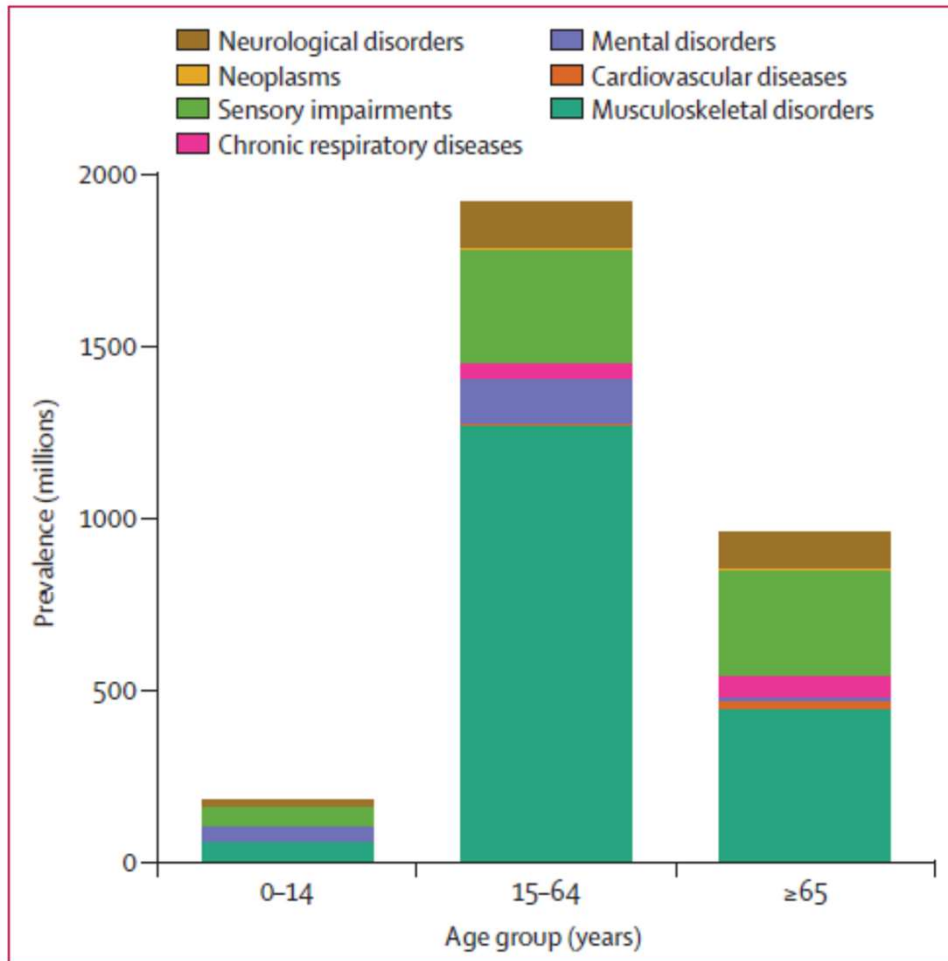
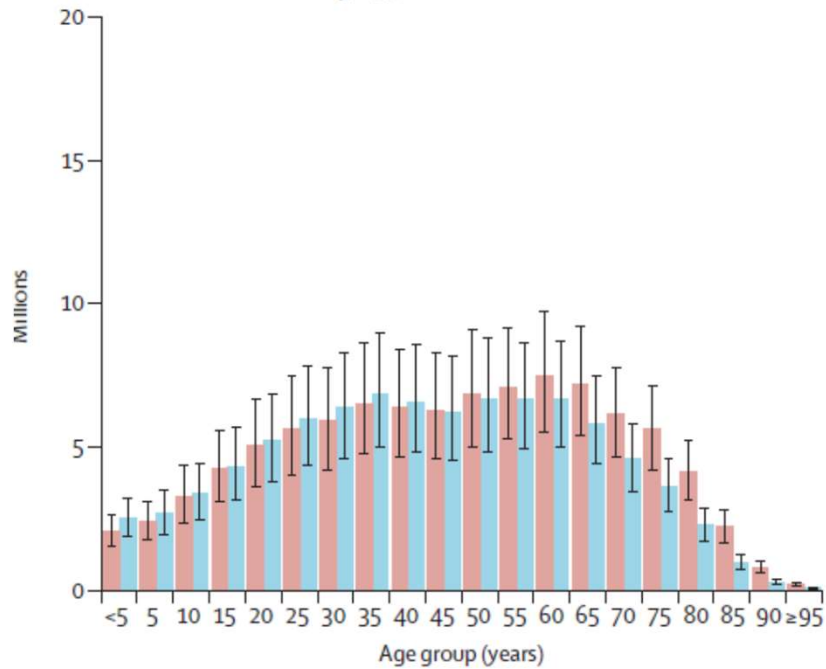

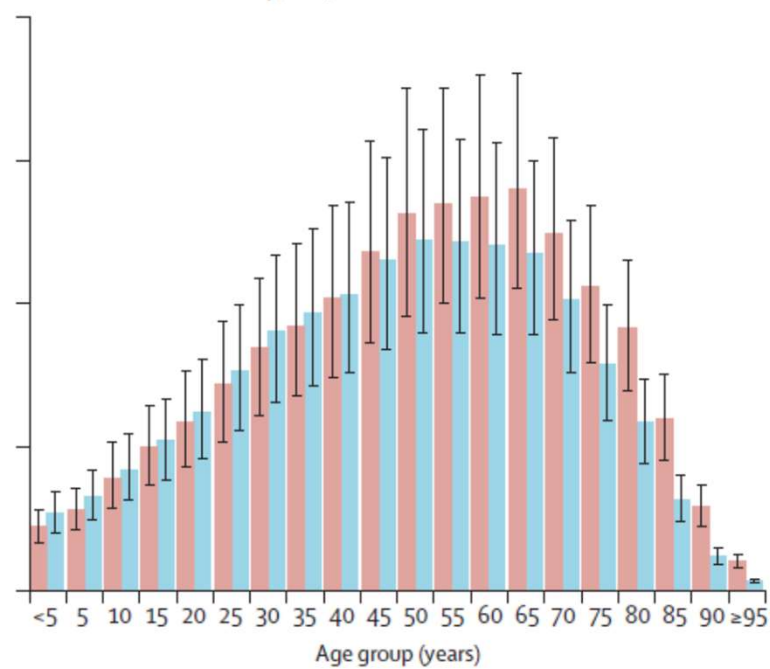
Figure 2: Disease categories of prevalent conditions that would benefit from rehabilitation globally, by three age groups, 2019

Väestön ikääntyminen ja kuntoutus

Years lived with disability, 1990

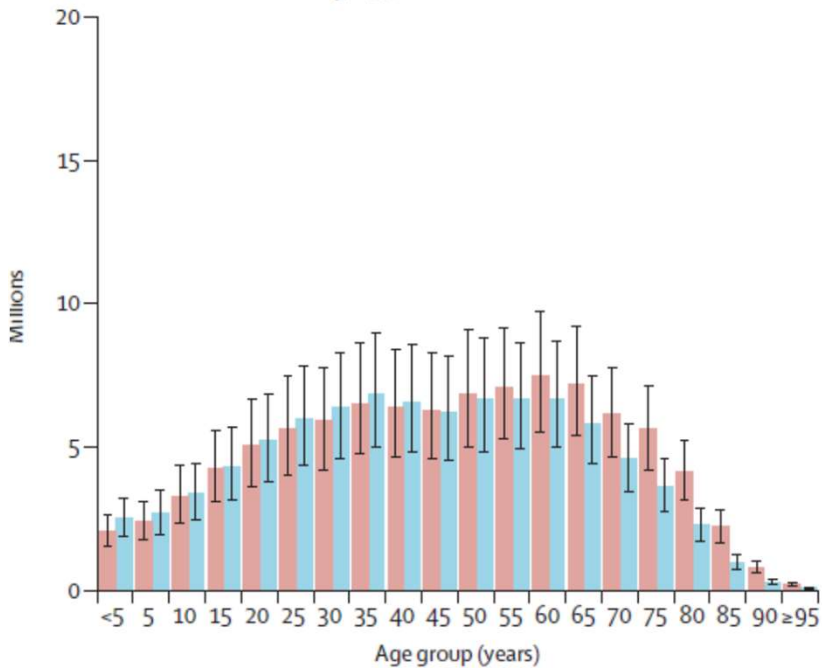
Years lived with disability, 2019

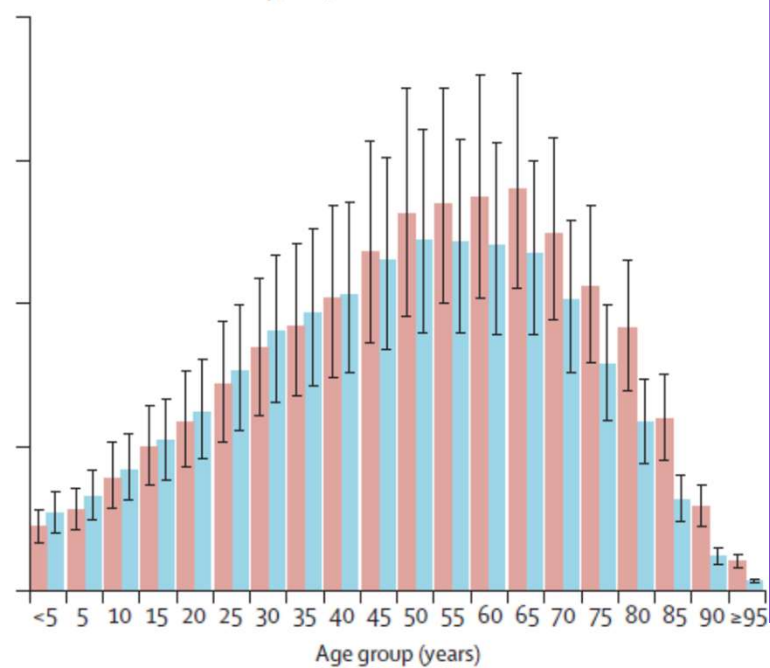
[WHO](#) 2022

Väestön ikääntyminen ja kuntoutus

Years lived with disability, 1990

Years lived with disability, 2019

Yhä useampi ikääntynyt henkilö elää yhden tai useamman pitkäaikaisen toimintakykyyn vaikuttavan terveysongelman kanssa

-> Kuntoutuspalveluiden tarve ja saatavuus

WHO's work on the UN Decade of Healthy Ageing (2021–2030)

Join the movement on the Decade Platform

<https://www.who.int/initiatives/decade-of-healthy-ageing>

Kuntoutuspalvelut sote-rakenteissa

- Lääkinnällinen kuntoutus
- Ammatillinen kuntoutus
- Kuntouttava työtoiminta
- Sosiaalinen kuntoutus
- Vammaispalvelut osana sosiaalihuollon erityispalveluita
- Työtapaturmissa ja liikenteessä vammautuneiden kuntoutus
- Rintamaveteraanien ja sotainvalidien kuntoutus

STM 2024

Yksilö ja terveysongelma(t)

- Osa yksilöiden terveysongelmista voisi hyötyä kuntoutuspalveluista, mutta eivät kuulu niiden piiriin
- Yksilön kuntoutuminen keskeistä terveysongelman laadusta/tyypistä huolimatta
  - Kuntoutumista tukeva toiminta osaksi hoitoa
- Ihmisen kokonaisvaltainen kohtaaminen ja tilanteen arviointi

Kuntoutumista tukevan toiminnan kokonaisuus: alaraajaterveys

➤ Nivelreumaa sairastavat henkilöt:

- Kokemukset alaraajaterveydestään (Laitinen ym. 2022a)
  - Huoli
- Itsearvioitu osaaminen alaraajavaivojen hoidossa (Laitinen ym. 2022b)
  - Kohtalaista
- Kokemukset jalkaterapiapalveluista (Stolt ym. 2024)
  - Vaihtelevat

➤ MS-tautia sairastavat henkilöt

- Alaraajaterveyteen kohdistunut tutkimus hajanaista (Stolt ym. 2020)
- Kokevat jalkaterapiapalvelut vieraisiksi (Rosio julkaisematon lähde)

Ikääntyvät henkilöt

- Jalkavaivoja on paljon (Stolt ym. 2021)
  - Yhteys kaatumisriskiin olemassa (Menz ym. 2018)
- Halu hoitaa jalkojaan, mutta ei onnistu (Miikkola ym. 2019)

Vaivojen ennaltaehkäisy

- Arviointi ja tunnistaminen
- Hoito ja kuntoutus
- Seuranta

Original Article

Foot health educational interventions for patients and healthcare professionals: A scoping review

Minna Stolt^{a,b} , Heidrun Gattinger^c,
Carina Boström^d and Riitta Suhonen^{a,b,e}

^aDepartment of Nursing Science, University of Turku, Turku, Finland

^bTurku University Hospital, Turku, Finland

^cInstitute of Applied Nursing Science, FHS St. Gallen University of Applied Sciences, St. Gallen, Switzerland

^dDivision of Physiotherapy, Department of Neurobiology, Care Sciences and Society, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden

^eWelfare Division, City of Turku, Turku, Finland

HEJ

Health Education Journal
2020, Vol. 79(4) 390–416
© The Author(s) 2019
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journals-permissions
DOI: 10.1177/0017896919888952
journals.sagepub.com/home/hej

Foot@Work: Hoitajien alaraajaterveyden edistäminen työhyvinvoinnin tueksi (Foot@Work) -hanke 2024-2025

- Hankkeessa luodaan ja testataan uusi alaraajaterveyttä edistävä interventio hoitotyöntekijöille. Interventio koostuu teoreettisesta osasta ja toiminnallisen harjoittelun osasta.
- Kokonaisuudella vahvistetaan hoitotyöntekijöiden alaraajojen lihasvoimaa, liikkuvuutta ja kestävyyttä sekä heidän osaamistaan alaraajavaivojen hoidossa ja ennaltaehkäisyssä.
- Tutkimus tuottaa näyttöön perustuvan intervention työterveyshuollon toimijoiden työkaluksi ja myös esihenkilöille työhyvinvointijohtamisen tueksi.

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

TURUN
YLIOPISTO

Tulevaisuus

- Kuntoutumista tukeva toiminta lähtökohdaksi
- Kuntoutujakeskeisyys
  - Patient and public involvement palveluiden suunnittelussa ja laadun seurannassa
- Monialainen ammattirajat ylittävä yhteistyö
- Kuntoutumiseen ja kuntoutukseen kohdistuvan tutkimuksen vahvistaminen
  - Terveyspalvelujärjestelmätutkimus
  - Kuntoutuksen tuloksellisuuden arviointi
  - Kuntoutujan kokemukset

Lähteet

- Laitinen, A. M., Pasanen, M., Wasenius, E., & Stolt, M. (2022a). Foot self-care competence reported by patients with rheumatoid arthritis: a cross-sectional study. *Journal of foot and ankle research*, 15(1), 93. <https://doi.org/10.1186/s13047-022-00599-4>
- Laitinen, A. M., Boström, C., Hyytiä, S., & Stolt, M. (2022b). Experiences of foot health in patients with rheumatoid arthritis: a qualitative study. *Disability and rehabilitation*, 44(1), 88–95. <https://doi.org/10.1080/09638288.2020.1758966>
- Menz, H. B., Auhl, M., & Spink, M. J. (2018). Foot problems as a risk factor for falls in community-dwelling older people: A systematic review and meta-analysis. *Maturitas*, 118, 7–14. <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2018.10.001>
- Miikkola, M., Lantta, T., Suhonen, R., & Stolt, M. (2019). Challenges of foot self-care in older people: a qualitative focus-group study. *Journal of foot and ankle research*, 12, 5. <https://doi.org/10.1186/s13047-019-0315-4>
- Stolt, M., Kilkki, M., Katajisto, J., & Suhonen, R. (2021). Self-assessed foot health in older people with rheumatoid arthritis- A cross-sectional study. *International journal of older people nursing*, 16(4), e12380. <https://doi.org/10.1111/opn.12380>
- Stolt, M., Laitinen, A. M., Ruutiainen, J., & Leino-Kilpi, H. (2020). Research on lower extremity health in patients with multiple sclerosis: a systematic scoping review. *Journal of foot and ankle research*, 13(1), 54. <https://doi.org/10.1186/s13047-020-00423-x>
- Stolt, M., Hyytiä, S., & Suhonen, R. (2024). Perceptions of foot health services from the perspective of patients with rheumatoid arthritis in Finland. *Journal of foot and ankle research*, 17(2), e12004. <https://doi.org/10.1002/jfa2.12004>

**TURUN
YLIOPISTO**

Kiitos!

Minna.stolt@utu.fi